

Allyt. QK. XII, 1.

(X188 3887)

T

II n
1563

Quod bene vortat !

PENTADEM

IMPERATORUM
GERMANO-SAXONUM,

Quae est

EXPERIODO IV. IMPERATORUM
DYNASTIA II.

Nempe

HENRICUM I. AUCUPEM, OTTONEM I. MAGNUM, OTTONEM II. OTTONEM III. HENRICUM II. SANCTUM ET CLAUDUM,

Stricturis Historicae relationis praecipuis
adumbratos,

P R A E S I D E

CHRISTOPHORO CALDENBACHIO, El. Historiarum ac
Poef. Prof.

*Ad d. IV. Augusti,
Horis Pomerid.*

In Aula Philosophorum Renovata,
Publicae disquisitioni submittit

JACOBUS MAYER, Lipsiensis.

T U B I N G A E,

Typis JOHAN-HENRICI REISIL.

ANNO M DC LXV.

20.

V I R I S

*Nobilissimis, Magnificis, Admodum
Reverendis, Excellentissimis, Consultissimis, Variorum in Pa-
triam & Ecclesiam Orthodoxam meritorum pon-
dere maximè Conspicuis,*

DN. CHRISTOPHORO Pinferten / J. U. D. Se-
renissimo Saxoniae Electori in Supremo Appella-
tionum Judicio à consiliis, Scabinatus, qui Lipsiae
est, Assessori, Reip. Patriae CONSULI:

DN. PAULO Wagenern / J. U. D. Supremae Curiae
Provincialis Electoris & Ducum Saxoniae, nec non
Facultatis Juridicae Lipsiensis Assessori, Reip. Pa-
triae CONSULI:

DN. CHRISTIANO Lorenz von Adlershelm / Sere-
nissimo Saxoniae Electori à Camerae Consiliis, Sca-
binatus, qui Lipsiae est, Assessori, ut & Reipub. Pa-
triae CONSULI:

DN. GEORGIO WILHELMO KULEWEIN,
J. U. D.

DN. ADRIANO STEGERN, Reip. Patriae Judici:

DN. CYRIACO HEIDELBERGER, in supremo
Electoralis Judicio Praefecto:

DN. JOHANNI ULRICO Mayer / SS. Theol.
Licentiato:

DN. THOMAE STEGERO, SS. Theol. Baccalau-
reo: Utrique ad S. Thom. Pastori:

Dominis Fautoribus, Patronis, & Affi-
nibus aeternum suspiciendis.

Digna vox est Oratore Tullio: *Nescire, quid ante te sit actum, id vero est semper esse puerum.* Quâ ut virum rebus, pace belloque, publicè gerendis idoneum reddat, eam ab eo exigit prudentiam, quæ cadere in pueros quidem ob ætatem teneram vix potest: cæterùm ex lectionis Historicæ assiduitate, & studio, tanquam ex fonte quodam limpidissimo, longeque uberrimo, vel inprimis petitur; unde nimirum & sagacitate animum in formando rerum quarumcunque judicio, & promptitudine linguam in suppeditandis, quæ profint publicè, consiliis instruere feliciter, & imbuere possis. Hæc enim est illa sola & unica velut *civilis prudentiæ Cynosura*, ad quam actio omnis normata & directa, in publicæ salutis ac tranquillitatis portu conquiescere facile, feliciterque citra dubium queat. Ea cogitanti mihi, non externarum modo gentium res gestas, sed & præcipuè *patriam Germanorum veterum, atque inter hos Saxonum, historiam* perlustrare hætenus; & percurrere eo, quo potui, studio, operæ fuit pretium visum; quippe quæ exemplorum varietate, bellorum gestorum magnitudine, Ducū præstantiâ, nulli facile alteri cedit. Saxonum sane ea fuit olim domi peregreque spectata virtus, ut, quoties hac ex natione IMPERATOR eligeretur, hostium indubie is simul VICTOR expectaretur. Hi sunt inprimis, si qui alii, *Imperatores*, qui pro IMPERII TEUTONICI MAJESTATE adversus Italorum fraudes machinasque, & illam Romanorum Pontificum insolentiam ac fastum, sedulo, atque æterna cum nominis sui gloria, animo nunquam non imperterrito excubuerunt. Nec est parvi istud putandum, quod transcrip-
pta

pta ea omnia ab *incorrupta fidei Historicis*, qualis *Witichindus*, Ordinis S. Benedicti Monachus, qui *Henrici I. & Ottonis I.* historiam tribus libris sub Ottone I. consignavit, ac Reginae *Mechtilde*, Ottonis I. filiae, inscripsit; qualis item *Luitprandus, Dithmarus, Episcopus Merseburgensis, & plures alii*, ad nostram usque aetatem pervenerunt. Ex illa ergo Historiae parte, cum, peracto in Galliam & loca finitima itinere, subsistendum mihi aliquantulum in inclyta hac Academia Tubingensi foret, feligere Theses praesentes, expositasque publico examini, inscribere INCLYTIS NOMINIBUS VESTRIS, aequum, mihi que congruum esse duxi. Huc enim merita me Vestra, supraque laudem praestita in Ecclesiam simul, & rem patriam, officia praecleara adegerunt. Vestris Consiliis SERENISS. AC POTENTISSIMUS PRINCEPS, *Saxoniae Elector*, ipse ex laudatis Imperatoribus oriundus, utitur. Vestra vigilantia, curisque gaudet ferax illa fortissimorum militum, cujus elogiis haec scribuntur, *tellus*. Vester denique singularis in me, meosque favor hanc quasi tesseram gratitudinis jure optimo, maximo postulabat. Quam dum, qua pare est, demissa observantia, pronoque cultu, VOBIS exhibeo, id unum precor: *Vivite ac vigete quam diutissime* PRINCIPIS, *Patrie, Nostra, Columnina & Ornamenta*. Tubingae, 30. Jul. M. DC. LXV.

Nobilissimis ac Magnificis,
Summeque Rever. Excell. Vestris

*addictissimus omni nexu
Cliens*

Jacobus Mayer, Lipsiensis.

IMPERATORES GER- MANO-SAXONES;

Qua est

EX PERIODO IV. IMPERATORUM DYNASTIA II.

IN Imperatorum *Germanorum* serie, post *Dynastiam Primam*, quæ *Francorum* est, rectè sequitur *Alteram*, quæ est *Saxonum*, & quinque Imperatores comprehendit. De quibus jam certo ordine.

I. HENRICUS AUCEPS.

I. Cognomen huic *aucupia* dedere, sive quod iisdem impensè delectaretur; seu quod occuparetur illis, cum perventuri ad se Imperii nuntium & insignia prope Goslarium caperet. De quo *Sabinus*:

*Fallere quod volucres laqueis, viscoque solebat,
AVCVPIS, aucupii nomen ab arte, tulit.*

Progenitus ex *Othone*, *Saxoniam* Duce, fuit, qui Imperium, ante *Conradum* sibi delatum, propter ingravescentem ætatem recusarat. Seu *vires* ejus spectemus, seu *virtutes*, utrinque tanto axiomate istis temporibus, si quenquam, dignum comperiemus. Tenuit sane *Saxoniam*, *Thuringiam*, *Hassiam*, *Wetteraviam*, *Westphaliam*, & *Angrivariam* hæreditarias. Quod autem *prudentiâ*, *fortitudine*, *moderatione*, ac *felicitate* cæteros ævi sui Principes facilè superaret, antecessor cum suus, *Conradus I.* nequicquam antè adversarium expertus, non Proceribus tantum, morti jam propinquus, commendavit, ut qui collapsas Imperii res instauraturus egregiè esset: sed & per *Eberhardum*, fratrem suum, ornamenta Imperii ipsi transmissit. *Chron. Hedionis.*

A

II. Pri-

II. Primum, idque insigne *modestiae* specimen Frislariae in Imperii Comitibus, sub ipsa mox sceptri auspiciis, anno *CMXIX.* edidit; ubi, cum declinare honorem non posset, coronationem tamen ab *Herigero*, Moguntino Archiepiscopo, non admisit: quod in iudiciis & suffragiis bonorum virorum, ipse quidem honore indignus, acquiescendum duceret sibi, diceretque. Quapropter & tanto majorem in se populi universi plausum excitavit. *Cuspius.* Sed nec Papalis quidem coronæ ullo unquam flagravat desiderio. Unde Comes *Weringanus*, *Hermannus Contractus: Henricus*, natione *Saxo*, in regno electus, sine regali unctione regnavit. Cui eapropter tamen illud ex *Epistola Adriani IV. Ut rex Teutonicorum non prius Imperator vocetur, quam ab Apostolico coronetur*, objiciendum minime videtur. Quippe qui, cum aliis Imperatoribus sat multis, imperavit non coronatione Pontificiâ, sed naturali successionis auctoritate; non symbolo, sed re; non accessione, sed essentia; non ceremoniâ, sed veritate; frustra tum ringente, & ægerrime ferente hanc Imperialis fastigii ad Saxones derivationem, Romanorum Pontificum choro omni, qui interea desultoriâ levitate *Berengarium, Guidonem, Lambertum, Ludovicum, Bosonis filium, Hugonem & Lotharium* inaugurarant.

III. Ut primum ad sedandos Germaniæ motus animum applicavit, *emulum* primò, Sueviæ Ducem, *Burchardum* invenit, qui, fretus affinitate *Rudolphi*, Burgundiæ regis, de augustali dignitate *Henrico* controversiam movit. Sed is, simul adventare contra se cum exercitu *Henricum* inaudivit, cristas demisit, & fidem Imperatori (liceat enim sic appellare, cum ipse *rex tantum Germaniæ* audire vellet) juravit. Mox & *Arnolphum* (alii *Arnoldum*; *Sleidanus Malum* cognominat) anno *CMXXI.* ex Hungaria ad suos, inque Ducatum Bavariæ, unde à *Conrado Imp.* pulsus fuerat, reducem, Imperii que diadema adfectantem, prudentiâ magis, & humanitate, quam armis, vicit. Eum quippe prope *Ratisbonam*, cum jam infestæ utrinque ad dimicandum starent acies, ad secretius de salute publica colloquium per caduceatorem evocatum, ut *fatis, ac divino consilio, non fortunâ, obvenire regna* commonuisset, quamque indignum foret, *innocentem tantâ copiâ profundi sanguinem,*

nem, haud difficulter in obsequia sua pertraxit, firmato etiam nova per connubia foedere; filiam nempe suam Gerbergam, (alii *Rixam*) Arnolphi filio; Juditham vero, Arnolphi filiam, suo filio Henrico pactus. Cui foederi ea accessit conditio, ut Episcopus suæ ditionis confirmandi potestas Arnolpho esset. *Luitprandus*. Inde Lotharingiam à *Carolo Simplici*, Francorum Rege, possessam, in foedus item hostilitate omni desinente, Imperio restituit. Paulo post *Hungari*, quod tributa, ab Imp. Ludovico IV. & Conrado promissa, non solverentur, funestas in Germaniam latè, Galliamque excursions faciunt. quos, ubi Magdeburgum penitus exciderant, Bremamque cremarant, omnibus belli artibus Imperator, cum armis vix posset, cohibuit tandem: captoque eorundem Duce, non aliâ conditione hunc restituit, quam ut, annuis muneribus acceptis, in novennium pacem colerent. *Spangemb.*

IV. Cum vero, nisi pace jam provisa, & accurata, vix bella feliciter succedant; hostium propulsioni, belloque, *pacis instituta* admiscuit, *arcesque, & oppida* probè munita hinc inde extruxit, aut jam extructa munivit, eâ lege, ut *agricolarum nonnulli quisque* in urbes reciperetur, cui tertiam fructuum partem rustici illi traderent; idque non pro alimonia saltem eorum, qui ex agro translati essent: sed ut, perfugium quoque hinc suum nacta, per hostiles incursions plebs rurestris cætera sustentaretur. Sed & *nundinas, nuptiasque, & omnem celebriorem conventum* à colonis institui in urbe voluit; ut urbicorum ita paullatim moribus assuefierent, & in quasvis præterea temporum vices animi, magis magisque coalescentes, tantò arctiùs combinarentur. Igitur & *armilustria* statis temporibus per civitates & pagos definivit, quibus qui in exercitiis & præparamentis militaribus expeditiores se cæteris exhibuissent, præmia certa, & nobilitatis nonnunquam insignia reportarent. Unde nimirum orta quoque magnam partem, quæ nunc in agris est, *Nobilitas*; quique in urbibus, *Patriciatus*. quos communi nomine *Militares & Ministeriales terræ* *Cranzius* appellat. Pari prorsus ratione *quintum quemque oppidanorum* armis & disciplinæ bellicæ destinabat, cui de stipendiis item, & armis, reliqui prospicerent. Atque ita, ne qua bello utilis unquam juvenus deesset,

cavit sedulo. Est & hoc de ejus instituto, ut *ad arma*, cum esset opus, *primogeniti* exirent, armaturæ hinc patriæ in eriscunda familia hæredes futuri.

V. Sed ad *bella* Henrici revertamur, quæ *Marchias* hinc inde, seu Præfecturas limitaneas, instituendi ei ansam præbuerunt. Cum enim *anno seculi XXV. Vandali* (aliàs *Slavi & Heneti*) ad Suevum, Oderam, & Havelum fluvios, jam cæsi, fusique aliquoties, in Brenni se tandem arcem, quæ Brandeburgum est, recepissent, vehementiùs inde Cæsarem oppugnaturi: facto sibi per glaciem hibernam ad urbem accessu, ita afflixit eosdem, ut dedere se cogerentur. Quos eodem *anno CMXXIX.* in Saxoniam reduces, per Duces suos, Bernhardum, Ducem Lunæburgensem, & Comitem Withinensem, eo armorum successu excepit, ut, Cranzio teste, juxta Balthicum mare cæsa ad centena & viginti eorum millia sint. Quo vero excursiones Vandalorum ulteriores prohiberet, Marchionem urbi præfecit *Sigefridum*, Comitem Ringelheimensem, qui primus *Marchio Brandenburgensis* factus. *Cranzius.* Domitis porrò Sorabis, captaque eorundem urbe Grunau, Misenam *anno XXVIII.* exstruxit, primumq; *Misia* Marchionem, *Comitem Withinensem*, cognatum suum creavit: & Praga obsessa, cum Duce Bohemorum *Wenceslao*, Christiano, fœdus iniit, qui anno sequenti Boleslai perfidia in templo trucidatus est. Ita contra Hungaros primum *Austria* Marchionem *Leopoldum*, Sueviæ Ducem, constituit. *Trith.* Nec minus contra Danos, devicto per suos Duces eorum rege, Vormio, quem alii Germonem vocant, Marchiam *Slesvicensem* condidit; quæ in Episcopatum deinceps transiit. Nomen inde Cimbricæ Chersoneso inditum *Danomarchia.* *Lusatia* item, & *Landsbergensis* Marchiæ ab eo institutæ feruntur.

VI. In primis autem *anno CMXXXIII.* Hungaros, elapso novennio non munera tantum, sed tributa etiam exigentes, cumq; hæc negarentur, & ipsi insuper oblato *cane villatico*, *scabioso & ronso*, delusi essent, adjunctis sibi Slavorum ingentibus copiis, Germaniam latè populantes, clade memorabili affecit. Exercitum illi suum, qui trecentorum millium fuisse dicitur, postquam per scelerum genus omne in Orientali Germania hyemem transegissent, redeun-

redeunte vere, in partes diviserant. Alteram, quæ in Thuringiam abierat, Comes Sunderhusanus internecione fere delevit. Qua strage auditâ, alteram prope Mersburgum ipse Imperator, acclamante inter pugnam exercitû: *κύριε ἐλέησον, κύριε ἐλέησον*, non minus feliciter fudit, dissipavitque. Reliquiis cæsi exercitus aliud ludibrium additum. Truncatis enim naribus, auribusque, domum remissi, atque hæc popularibus accepti tributî monumenta ostendere jussi sunt. *Avent.* Dicitur, antequam in prælium Imperator, licet corpore parùm validus, iret, voto se illigasse, ubi Hungaros profligasset, vulgatissimum eo tempore *Simonie* cacoëthes, quo munia Ecclesiastica pecuniis locabantur, penitus se aboliturum. quod voti reus præstitit Luitpr. *l. 2. c. 8.* In quo & hoc laudabile, quod expetita Hungaris tributa in usus divinos, pauperumque, impendit. Gottfridi Chronicon ad hoc quoque bellum Hungaricum memorabilem quandam Monomachiam inter Johannem Dollingerum, Ratisbonensem, & Craconem, Ducem Hunnorum, vastæ altitudinis, accenset. Ducibus deinde suis cum pro fide eximiâ splendidum *Gottinge* epulum adornaret Henricus, in perpetuam prælii tanti memoriam *torneamenta*, sive ludos cataphractorum equitum, ceu scholas quasdam generosæ virtutis, revocari, si quicquam de veterum institutis, dignas, pro exercenda Germaniæ Nobilitate instituit, legibusque certis, quas Spangenbergius, & Münsterus *Cosm. l. 3. c. 449.* recensent, quarumque hæc princeps, ut ne quis scelere ullo infamis admitteretur, circumscripsit, non sine privilegiorum ac immunitatum omnis generis huc facientium indultu. Estque prima ludorum solennitas Magdeburgi præsentem Henrico celebrata, ubi DCCCCLXXIX. galeæ representabantur, & altioris dignitatis fastigium Plessius conscendit.

VII. *Pietatem* & religionem Imperatoris multa testantur. Præter Episcopatum Brandenburgensem, alterumque in Holsatia, Ecclesias Misnensem, Havelbergensem, & Brandeburgensem condidit. Obetritos, Vandalorum gentem, ad fidem convertit; quod idem in Heneta gente, templis hinc inde exstructis, curavit. Inter Danos etiam, Normannosque, & Svecos cultum religionis, post Ansgarium pene collapsum, restituit. Et, si hoc quicquam ad fidem, quod *He-*

dio narrat, lanceam, quæ Christi latus perfoderat, à Rudolpho Burgundo, Suevorum ipsi donatâ provinciâ, redemit, quæ Insignibus Imperii addita. *Sigeb.* Neque hoc indignum relatu, quod castris, quotiescunque militaret, exesse scorta jussent; unde nomen locus quidam haud procul à Merseburgo, ubi tumultum, quos Hungari ceciderant, castissimi milites invenerunt, *Montis casti* acquisivit. *Chron. Pomarii.*

VIII. Pacatâ denique Germania, Italiâ autem tyrannis relictâ, quam ingredi frustra meditabatur, Imperator laudatissimus, *pacis, quam glorie studiosior*, paralyti decessit Memlebiæ, anno seculi XXXVI. ætatis LX. imperii XV II. mense VI. postquam successorem filium Ottonem designasset. Sepultus autem Quedlinburgi in cœnobio fuit, quod ipse fundaverat; cuique filiam Mechtildem Abbatissam dederat. Sigebertus auctor est, montem juxta sepulchrum ejus flammam undique vomuisse: quemadmodum & Sol hebescentibus derepente, iisque cruentis, altô die radiis signasse, & luxisse obitum ejus fuit existimatus. Ex Hatburga, quam viduam, eamque Monialem duxerat, Tanquardum: & hac cœnobio remissâ, cum probare conjugium Episcopi nollent, ex Mechtilde Ottonem successorem, Henricum Rixosum, & Brunonem, Archiepiscopum Colonensem, tres filios: sed filias quinque genuit. Symbolum ei tribuunt: *Tardus ad vindictam, ad beneficentiam velox*; quod ita Reufnerus extulit:

*Sit piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox:
Nam virtus magnos hæc facit una Deos.*

II. OTTO I. MAGNUS.

I. Ex patre is nondum Imperatore natus, alterum *nomen*, juxta *Festum*, à Thessalico Α'τλα, unde Latinum Otto, quod *patrem* notat; atque sic à paterno affectu: alterum autem à præstantia virtutis, & rerum gestarum *magnitudine* habet. Quippe majorem eo post Carolum Magnum Germania vix habuit. Primum nomen antiqui cum aspiratione etiam efferebant, & pro Otto *Hatto* dicebant. Unde notus de tribus Ottonibus versiculus:

HATTO, post HATTO, regnavit tertius HATTO.

Nullis

Nullis equidem non præditum animi corporisque dotibus, tamque læta insuper indole Historiæ perhibent, ut alterum hinc cognomen tum nactus, *An or mundi* diceretur. Cumque *paterna appellationis* numeros omnes absolveret, placabilitate tamen, & clementiâ in supplices vel maximè eam promeruit; hoc ipso Trajano aut Tito nemini postponendus. Meritò ergo de eò Micyllus:

Hunc habuit summum Saxonis ora virum.

I I. Cum inter arma Parentis adolevisset, non nisi nuptus demum *primaliter arum elementa*, atque ita legendi scribendique artem comprehendit. Pensavit tamen moram acumine ingenii, Italianam etiam, Vandalicamque, linguas probè edoctus. Symbolum gefit ex affe sibi conveniens: *Aut mors, aut vita decora*. Quod aliis, nec valde dissonis, verbis sic quoque reddidere: *Satius est, pro justitia mori, quam turpiter fugere*. Primis autem sibi nuptiis, nondum Cæsar, de consilio parentis Editham, Edmundi Anglorum regis filiam; junxit; ex qua Ludolphum, Sueciæ Ducem, & Wilhelmum, Episcopum Moguntinum, filios; filiasque Ludgardam, & Mechtildem procreavit. Ab hac conjux quindecennalis diremtus, alteram Adelheidem, Lotharii regis Italiæ viduam, duxit, exque illa Henricum, Brunonem, & Ottonem I I. cum filia, matri cognomine, suscepit. Cæterum Regni coronam Germanici, post mortem illico Patris, *anno nimirum C M X X V I*. Aquisgrani ab Hildeberto, Moguntia Episcopo, accepit; alteram autem, quæ Romæ conferretur, *anno demum C M L X I I* fuit adeptus.

I I I. Ferax *bellorum*, cum externorum, tum civilium, ipsi contigit imperium: sed cui examussim compar ejus magnanimitas esset. Principia mox Tanquardus (al. Tancmarus) & Henricus, fratres, cum sociis turbarunt. *Tanquardus*, prælatum sibi ab Ottonem, in conferenda Marchia Brandeburgensi, Geronem Comitem ægrè ferens, Eberhardum Palatinum, etiam ante Cæsari infestum, adsciverat sibi: jamque Bardevicum urbem expugnarant, diriperantque. Mox & Eresburgum (ut alii, Brandenburgum) Tanquardus ceperat; unde vicinos non parum infestabat. Igitur Cæsar, qui legationibus ad fratrem nihil profecisset, obsidere urbem. quem eum oppidani, extrema metuentes, intra moenia haud difficulter ad-

admitterent, impetu furentis militis in templo Tanquardus, quò securitatis causâ confugerat, occiditur. Henricum autem, quem Bardevici captum Eberhardus abduxerat, hic ipse adversus Imperatorem, assumpto Giselferto Lotharingo, & Friderico Moguntino, Imperii spe, & promisso, quasi majori natu id deberetur, concitavit. Contra quos, qui juramento jam Salfeldiæ cœptam rebellionem firmarant, tendens Otto, jamque ad Rhenum, ultra quem hostilis stabat acies, transgressus; cum vix ducentos suorum, deficientibus fortè navigiis, transvexisset: *supplicando magis, quam pugnando, vicit.* Post preces enim, quas, equo defiliens, ardentem Imperator summo in discrimine fudit, cum, in binas cohortes divisus illis, qui flumen transierant, copiis, altera hostem à tergo adoriretur, quasi panico terrore perculsi, in fugam aguntur omnes. *Pantal.* Sed vero, cum multi alii conflictus intercessissent; ipseque etiam Henricus Ludovicum Galliæ regem, spe recuperandæ Lotharingiæ, in Alsatiam, inque partes attraxisset; apud Andernacum tandem *anno seculi XLIX.* ex improvise hostem, Imperatoris exercitus aggressus est; ubi Eberhardus quidem confossus gladio, Giselfertus autem Rheno submersus, cum, equo insidens, trajiceret flumen, perit. quem interitum Virgo Monialis Gandersheimensis, Rosvita, al. Rosvinda, *de gestis Oddonum* ita descripsit:

*Nec mora; percussus periit gladiis Eberhardus:
Gilbertus sevis fugiens quoque mergitur undis.*

Adeò justam tandem incurrunt pœnam, quotquot sunt legitimi Magistratus contemtores. *Witichind.* Henricus, quanquam bello desperans, ad fraudem conversus, paullo post sicarios in fratrem Ottonem immiserat; qui comprehensi etiam Quedlinburgi, atque ultimo supplicio affecti sunt: cum tamen Francofurti Imperatori, per solennia Natalitia templum intranti, atratus deinceps supplexq; occurreret, non veniam modò delicti, sed Ducatum etiam Baviariæ à fratre impetravit. De quo verè illud Ovidii usurpes:

*Quò quisque est major, magis est placabilis ira:
Et faciles motus mens generosa capit.*

Itaque & tantâ hâc suâ mansuetudine Henricum pervicit Cæsar, ut

9.
ut posthac non nisi fidum sibi, gratumque experiretur. Pari lenitate Episcopum Moguntinum, post exiguam captivitatem dimisit Cæsar. Cum Ludovico autem Gallo transegit, pactaque nuptiis sororis suæ Gerbirgæ, Giselberti viduæ, in matrimonium Ludovico elocatae, confirmavit.

IV. Has ipsas cœpti vix Imperii turbas *Boleslaus*, dux Bohemiarum, homo inquietus, non parum auxit, qui fratrem *Wenceslaum*, recens Christianum, ad aras trucidarat, finitimosque Imperii Principes, odio fidei, excursionibus infestabat. Invocatus ergo à suis, Imperator Bohemo primùm *Esiconem*, Ascaniæ Comitem, opposuit; quem unà cum legione *Merseburgensium*, celeberrimâ tum temporis, incautum, postquam feliciter conflixisset, Barbari oppreserunt. Inde, cum & alter Dux *Hermannus*, quem suis auxilio miserat Imperator, dolo fratris *Eccardi* impeditus, nihil proficeret, ipse in Bohemos Cæsar movit, iisque, cæsis secundo Marte, tributum imposuit. Annus fuit seculi XXXVII. quo Bohemorum ita vires Imperator attrivit. Sed nihilo minus ab ipsa clade altiores spiritus sumens, *Wenceslaus*, bellum instauratum in annos aliquamultos protraxit; donec tandem ipsa diuturnitate fractus, Pragæque, quod anno CMXLIX. factum, obsessus, gratiam Ottonis petiit, & impetravit, Christianus simul, & Imperii Vasallus factus.

V. Atrocius ei præ cæteris cum *Hungaris* bellum fuit, bis impetito ab iisdem: semel anno mox CMXXXVII, imperii auspice; quo tempore, minori tamen cum labore, ab agresti & oppidana hinc inde turba, haud inassuetâ manu arma corripiente, cum, divisi copiis, Saxoniam popularentur, repressi fuere: deinde autem anno seculi LV. quando, continuis præliis robur Imperatoris imminutum penitus rati, sollicitati que etiam à filio ejus *Ludolpho*, eâ multitudine per Bavariam in Germaniam impetum fecere, ut, nisi cælo obruerentur, aut terrâ absorberentur, invictos se jactarent. Verùm, utcunque, in litore Lyci prope Augustam aggressi eosdem, Cæsariani exercitus nutantem primo conflictu fortunam experirentur, Cæsaris tamen & affatu, & exemplo exstimulati, insignem ab hoste victoriam pepererunt. Capti inter cæteros tres *Hungarorum Reguli*, & *Henrico Bavaro*, qui, morbo detentus, per *Duces* rem egerat, trans-

B

missi

missi sunt. Is suspendi captivos iussit. Gloriæ in primis permultum ex isto prælio ad *Conradum Sapientem*, Cæsaris generum, redundarat. Sed is, cum respirationis causâ, æstu defatigatus, galeam forte vultu dimovisset, sagittâ trajectus, Wormatiæque sepultus fuit. *Prædam* omnem Imperator *usibus sacris* consecravit; qui nec nisi indicto castris jejunio in aciem exierat. *Tam arcto undique nexu curam castris armisque sociavit.*

V I. Hæc Galliæ porro ut inferret, *Hugo Capetus*, Comes Parisiensis, in causa fuit, qui Ludovicum, regem Galliæ, quod Heribertum, patris sui inimicum, suspendisset, & Wilhelmum Normannum trucidasset ex insidiis, in custodia tenebat, regno privaturus eundem. Dignam judicavit hanc affinis sui contumeliam Imperator, quam vindicaret XXXII. bus conscriptis legionibus; cum præsertim haud obscure axiomati Monarchico Hugo inhiaret. Quin minis abstertere à liberando Ludovico Cæsarem haud fuerat veritus, additâ exprobratione mollitiei Saxonicæ, se vel terna aut septena, juxta alios, Saxonum jacula hæstu unico absorpturum. Itaque, ni quiesceret Imperator, tot tantasque se in Germaniam copias adducturum, quantas nunquam ipse vidisset. Quam insolentiam risu excipiens, Otto renunciari Hugoni iussit: non ideo se à restitutione affinis cessaturum; etiam *sibi tantum stramineorum pileorum esse copiam*, quantâ, non visam Hugoni, adducturus secum in Galliam esset, eosque haud vano hostibus terrori futuros. Egit sane hoc Imperator, & cum galeris istiusmodi, quibus cassides integrentur, quales æstivo cæteroquin calori arcendo pro more tument, exercitum instruxisset, Galliam ingressus, urbibusque, Argentina, quam *Strasburgum* appellavit, Rotomago, Parisiis, aliisque expugnatis, solio Ludovicum restituit, Belgasque præterea, & Burgundos, Galliæ detractos, Germaniæ adjecit. Quo ipso *minime stramineos* & effœminatos, quales de ludibrio Hugonis audierant, *sed fortes, & veriùs ferratos* se ducere milites comprobavit. *Witichind. l. 2. & 3.* Addit Joh. Lampadius in *Mellificio, part. 3. cap. 2.* foculum ardentem, eum super cassidem repræsentasse, qui motu corporis flammam fuderit: hocque ostento territos, Francos fugam corripuisse.

VII. Inde anno *CMXLVIII.* in Daniam movit. Cujus rex *Haraldus*

Haraldus non tributa modo negavit, ad quæ solvenda jam à patre, Henrico Aucupe, fuerat adactus; sed, eversâ quoque arce Slesvicensi, collocatum eò Marchionem cum omni præsidio trucidarat. Devictum ergo prælio Imperator, ad pacem petendam, fidemque insuper Christianam cum omni populo amplexandam redegit, eâ conditione, ut regnum ab Imperio tanquam feudum possideret. Rediens è Dania, magnam item *Slavorum* partem, puta Windos, Obotritos, aliosque Balthici litoris, subinde deprædationibus viciniæ omni infestos, domuit, atque ad baptismum & Christianismum suscipiendum compulit. Iterum deinde *anno LVI.* seculi tumultuantes, clade insigniori affecit; quæ res inprimis magnam Imp. i famam, muneraque, & gratulationes etiam ex remotissimis quibuscunque locis, atq; ex ipsa adeo Saracenorum gente, peperit. Dicitur tum Imperator, pro incutiendo toties rebellibus metu, autori quidem seditionum, Consiliario cuidam oculos & linguam eruisse: ipsius autem Principis occisi, prætereaque septuaginta primariorum capita, hastis prælongis affixa, sublimi spectaculo, velut in corona, visenda omnibus exhibuisse. *Chron. Spangenb.* Sed neque sic tamen in quietem perpetuam perfidi isti dati; dum *anno LX.* denique ad internecionem fere deletorum bona prædæ militis exponerentur. Quo tempore *Hermannum Bilingum*, conspicuæ severitatis virum, Saxonix universæ præfecit Imperator, Ducatuque Lunæburgensi donavit; à quo longa omnis Principum istorum series. Severitatis illud exemplum hic privatus etiamnum dederat, quod villicos suos omnes; erant autem septem numero, cum in furto deprehendisset, suspendio affecit. *Witichind.*

VIII. Sequuntur *motus Italici*, tempore tamen bellis hætenus recensitis longè priores; quorum causæ principes *Berengarii III.* fastus, & Pontificum perfidia. Hic *Adelheidem*, Lotharii, regis Italiae viduam, in arce Canusina obsedit, cum ejus frustra pro filio Alberto (al. Adalberto, vel Alberico) nuptias ambiisset; Imperatorem interea se, filiumque Regem Romanorum, superbè jactitans. Fuerat jam semel clam Regina ejus custodiæ ex castro Gardæ ad lacum Benacum, quò, captam Papiæ, incluserat, e-lapsa: atque interea *per nemora & fruges miserè latitarat*; donec

ab Athone Comite in arcem Canusium reciperetur. In istis ergo angustiis constitutus, Atho, accedente etiam Agapeti II. Pontificis voto, Ottonis auxilium implorat, consciaque simul Adelheidis ei, tum viduo, conjugium pollicetur. Misit Imperator primò filium *Ludolphum*, quem jam antè, à lapsu graviter decumbens, honoris consortem legerat; quod deinceps tamen consilium magno cum Imperii incommodo mutavit. Sed, cum socordiùs is ageret, ipse cum exercitu quinquaginta millium sequitur, Conrado genero, Episcopo Moguntino, assumto. Canusium ad paucos vix dies adhuc contra vim oppugnantium sustinere sibi posse Atho videbatur; cum ab Ottone Imp. literæ ad ipsum, & Adelheidem, quas nuntius, unâ cum Imperatoris annulo *sagitta alligatas, in arcem transmiserat*, sunt præsto, adventum opemque Ottonis certam pollicitæ. Nec eventu res caruit. Arce enim expugnata, Imperator Adelheidem liberat, toroque Augusto mox Papiæ sibi jungit; Berengarium autem cum filio regno deturbat, filiabus in Germaniam ablegatis.

IX. Ista anno seculi *LI.* contigerant. Imperator, ineunte vere Germaniam, comitante uxore novâ, repetiturus, Conradum ad persequendas belli cum Berengario reliquias Italiæ præficit. Eum ubi cepisset Conradus, una cum filio Moguntiam perducit. Cæsar supplici nexis manibus palam factò, juratoque, insignia regni Italici sub pensionis annuæ lege certa reddit, Veronensi tamen & Foro-Julienfi Marchionatibus ademptis; quos Henrico fratri suo attribuit. Male ea Berengarii conciliatio, filium Imperatoris, *Ludolphum* habuit; cum præsertim & prægnans jam ex patre Adelheidis diceretur. Itaque, id ipsum pariter ægrè ferentem, *Conradum* jungit sibi: amboque, cum *Friderico*, Moguntino Archiepiscopo, conspirationis particeps, in Imperatorem conjurant. Quæ dissensio multo Germanorum sanguine stetit. Exitus tamen is fuit, ut, fracti Imperatoris virtute, culpamque deprecati, veniam omnes impetrarent; quanquam filius, iræ tenax, seriùs, postquam prælio prope Ratisbonam cum patre conflixisset, inque ipsa Ratisbona obsessus diu, fameque coangustatus, pedibus se tandem nudis, vesteque sordida, non sine lachrymis, supplicem patri prostravisset.

X. Be-

X. Berengarius interea, *ad ingeniam rediens*, dum malis domesticis Imperator conflictatur, multa tyrannide Italiam universam vexat. Unde denuò Ottonis ab Agapeto Pontifice supplicatæ implorantur. Mittitur iterum valido cum exercitu filius Ludolphus, *anno* nimirum seculi *LVI.* nec improspere res gerit. Sed februario anno sequente is extinguitur. Cumque necdum crudelitatis interea Berengarius desisset, iter tandem, expetitus denuo per legatos, *anno* scilicet *LXI.* Cæsar ipse suscipit, rege tamen antea Ottone filio, septenni, Aquisgrani coronato, Brunonique & Guilhelmo Archiepiscopis per absentiam suam commendato. Is, captis partim vi, partim deditioe urbibus, Berengarium fugat, Romamque progressus, à *Johanne XII:* is Agapeto successerat; diademata, inque fidem Romanos accipit. Sed quod, dum, Romam egressus, Berengarium Imperator persequitur, Papa Johannes, facto cum Alberto, Berengarii filio, fœdere, in urbem eum recepisset, omnesque Cæsari cupientes vel ejecisset urbe, vel interfecisset; redux in urbem, Imperator, ex qua cum Alberto Pontifex jam fugerat, Romanos novo fidelitatis juramento obstringit sibi, renuntiare omni deinceps juri, quod & olim fecerant, creandi Pontificis citra consensum suum, Cæsariumque, jussos. Synodum item celebrat, quâ Johannem Pont. accusatum de *homicidiis, perjuriis, sacrilegiis compluribus, deque incestu cum sororibus gemino, & quod in amorem Diaboli vina bibisset;* eum ad *aleam invocasset,* citat, nec comparentem sede dejicit, *Leone VIII.* ejus in locum surrogato. Ecce autem levitatem urbis! Dum Romæ adhuc cum paucis hibernat Imperator: corrupti clandestinis Papæ dejecti promissionibus, Romani, motâ seditione, cædem Ottoni, Leonique intentant. At frustra. Fugati enim Germanorum virtute, seditiosi: Cæsarque, remissis etiam, deprecante Leone, quos exegerat ante, obsidibus, Spoletum abit. Sed nec iste rebellionum Romæ finis. Cum enim vix urbe Cæsar exiisset, Alberti molitionibus Johannes revocatur, Leo pellitur: & cum, deprehensus in adulterio, ab ipso adulteræ marito, atque ab eodem occisus, Johannes turpiter periisset, *Benedictus* inconsulto Cæsare sufficitur. Quocirca Romam hic tertium redit; urbem obsidione premit, fame urget, capit, exutumque Pontificibus

libus novâ Synodo, Benedictum ad Adaldagum, Hamburgensem Episcopum, in exilium mittit: atque ita, ordinatis Italiæ rebus, anno *LXV.* in Germaniam redit. Eo ipso anno Leo VIII. vitâ fungitur. Substituit ei per Episcopos, Romam missos, Imperator *Johannem XIII.* Quem cum in carcerem, semper iidem, Romani compegissent: tum demum *exemplis fore opus*, pro retunden- da contumacia tanta, ratus, Imperator Imperium filio Wormatiæ confirmat, quantâque potest, celeritate & copiis Romam revertitur; in auctores turbarum perquirat sedulò: &, licet vinculis jam solutum Pontificem offendisset, Senatores duodecim suspendit; suspendit & Prætorem, sed crinibus ante, quam laqueo, cæsumque virgis, & asino versâ facie circumductum: Consules autem binos, bonis publicatis, pellit in exilium.

• XI. Num vero satis hæctenus turbarum & adversitatum propriissimo Cæsare? Minimè. Etiamè *Gracia* excitata ejus, exercitataque virtus fuit. Miserat legatos ad Ottonem cum muneribus Græcorum Imperator *Nicephorus*, antiqui fœderis, & tenendarum, quas Græci possederant hæctenus, Calabriae Apuliaeque causa. Sed quia interea has Saraceni occupassent, & ipsi Romanensium seditio- nibus non parum implicati: bello inde ejecturus eosdem, Otto pri- vignam Nicephori, *Theophaniam*, Ottoni filio, dotisque loco terras illas rogat. Promittitur sponsa, atque in Calabria constituto loco ab Ottonis legatis expectatur. Tum vero hi, sponsam opperientes, *op- pressi contra fidem à Gracis*, partimque trucidati, partim comprehen- si, Constantinopoli missi sunt. Injuriam hanc & perfidiam cum pau- ci, qui evaserant, Imperatori renuntiassent; Comites fratres, Gun- therum, & Sigefridum, ulturos eandem, anno *LXIX.* in Calabriam mittit, à quibus fusi Græci, plurimi capti, pars naribustruncatis Con- stantinopoli remissi; cæteri, dum vitam redimunt, omni pecunia emuncti sunt. Odium ea res non leve apud suos Nicephoro contra- xit; quem, de muniendo palatio sollicitum, fraude uxoris, *Johannes Zimisces*, per murum attractus, noctu obruncat. Datus hic Nice- phoro successor, ut ejus mores emendaret, sponsam Theophaniam cum captivis, & amplissimis muneribus Romam mittit. Ubi post- quam magnificè peractæ essent nuptiæ, cum filio in Germaniam Im- perator rediit.

XII. De

XII. De Haraldi ac Danorum ad fidem conversione supra dictum; quam *insigni miraculo Poppo*, vir quidam religiosus, adjuvit. Hic enim, percontatus à Danis, an monitis obsecuturi suis essent, si ad flagrantis ferri tactum manum suam illæsam conspexissent: universis haud dubiè parendum respondentibus, *candentem ferri laminam, ceu chirothecam, brachio induit, eamque, per omnes intrepidè circumlatam, ante Principis pedes excussit, incolami dextra omnibus demonstrata*. Episcopatum inde Arhusiensem hic Poppo natus est. Danorum in hoc vestigia Suevi, Norvegi, Slavi, Curoni, Livones, Lufati pressere. Rugiorum item regina Helena fidei Christianæ presbyteros ab Imperatore petiit. Quin & Poloni cum Principe suo, *Miecislao*, Gnesnæ Christianismo initiati sunt; quam Evangelii lucè augurium portenderat Principis, *cæci quidem nati, sed anno ætatis septimo visu mirabiliter donati*. Joach. Pastorius in *Floro Polon. l. 1. c. 14*. Mos inde geminus ad gentem fluxit: primus iste, ut Nobiles Poloni sub prælectionem textuum Evangelicorum, quæ ad aram in templis fit, *evaginatæ ex parte gladiis*, fidei defensandæ promptitudinem præ se ferant: alter, ut Dominica Lætare quotannis (eâ enim prima religionis confessio publicè data) quidam *ejiciendorum idolorum* in oppidis ritus celebrentur. Sed & Miecislai sorore, *Geisa*, in uxorem accepta, rex Hungarorum ad fidem transiit. Debet sane Imperatori huic Ecclesia, bellicis victoriis latè claro, *crectæ simul de conversis hinc inde gentibus trophæa*; debet ei scholas, templa, Episcopatus, vel ampliatis, vel fundatos; Magdeburgensem in primis Archiepiscopatum, in cujus foundationem ipsas XIX. auri tonnas insumpsisse dicitur.

XIII. Obiit tandem Memlebiæ, aut, juxta alios, Quedlinburgi, apoplexiâ, *anno seculi LXXIII. mo, imperii XXXVII. se-* pultusque Magdeburgi est; ubi & statuam in foro, & hanc in Basilica D. Mauritii epigraphen sepulchri habet:

Tres luctus cause sunt hoc sub marmore clausæ:

Rex, decus Ecclesie, summus honor patriæ.

Zonara teste, Romanorum more, in terrorem delinquentium *securim præferri* sibi publicè voluit. Fertur &, si quando firmare se verius dicta vellet, *per barbam*, quam prolixiorem aluit, *jurasse*.
Stupra-

Stupratorem aliquando viduæ, nequicquam pro ipso hac intercedente, postquam legitimæ intervenissent nuptiæ, decollavit; unde illud: *Benefecit invita; justè judicavit ingrata. Cranz.* Laudi & hoc vertitur ei, quod *prima fere de mensis fercula inter pauperes* distribuerit. Quâ laude *Hatto* caruit, Episcopus Moguntinus, quem filio *Wilhelmo* suffecerat; qui, quod pauperes in horreo spe alimenti convocatos cremasset, ejulantesque per ludibrium mures appellasset, à *muribus in turri* quadam, quæ inde nomen, juxta *Bingium* oppidum in medio *Rheni* adhuc visenda, habet, *corrosus* interiit. *Schaffnab.* Cum, in conflictu adversus fratrem *Henricum* & complices, à suis magno numero desertus esset: occasione usus, comes quidam *Laurishamense cœnobium* ab eo petiit; quasi negare id, trepido rerum statu, *Cæsar* non auderet. Sed *negavit hic, DEO sacrata in profanos usus vertenda*, in arbitrio id precatoris importuni linquens, si desciscere & ipse vellet. Quam æquo animo se, *suamque barbam à Ducis* cujusdam *Suevi Ephoro* probè *depexam*, propter præcipitatum de morte *Ephori* sententiam, tulerit, apud *Crusium*, interque *Germanorum Apophthegmata* legi potest. Addamus illud, quod *venas auri argentique prope Goslarium*, quam ipse condidit quoque, *aperuerit*; & illud, quod *Wenceslao*, Bohemorum Principi, factâ magni aliquid petendi copiâ, sacras quasdam è *Gallia* reliquias petenti, has quidem promiserit illico, sed adjecerit: *Interim & dona Imperatore digna à nobis accipe, Regium inprimis decus, quo te ex dignitate tuâ meritò decoramus: deinde tributo absolvimus.* Non admisisse tamen *Wenceslaus* unquam regium aut nomen deinceps, aut diadema, dicitur; quanquam tributi immunitatem, cum insignibus etiam *fuscæ in clypeo candido aquilæ*, gratus acceptavit. *Dubravius l. 5.*

III. OTTO II.

I. Successor patris in Imperio *Otto II*, qualis jam ante *duodecennium* fuerat designatus, & anno *CMLXVIII.* coronatione *Romæ* publica confirmatus, virtutum quoque patris egit æmulum. Non sine causa sane *Georgius Sabinus*:

Nec

Nec fuit inferior Primo virtute Secundus :

Multa domi gessit praelia , multa foris.

Rubeum seu Rufum quidam cognomine à colore & crinibus rufis dixerunt. Quæ insuper sit cognomina fortitus, paullo post dicitur. In utraque eum lingua, Latina & Græcanica, erudiri patruus Wilhelmus curarat. Et posterioris quidem notitiæ vitam deinceps, à Saracenis fugatus, debuit. Ut non immeritò *vite baculum, & infortunii portum, doctrinam* sapientes appellarint. Symboli loco istud ei assignatur: *Pacem cum hominibus; cum vitiis bellum.* Quod ita Reulnerus interpretatur:

Cum vitiis bellum, pax cum mortalibus esto.

Pax homines, sæva strux decet ira feras.

Genuit ex *Theophania Ottonem III. & Hugonem*, Saxoniam Ducem: tres item filias. quarum primam Adelheidem Alramo, cum titulo Marchionis Montisferrati, dedit. Quidam raptum anteveruisse scribunt; quem ipsa à patre Adelheidis deprecata sit. Cæteræ duæ Abbatissæ factæ. Sed plures tamen ab aliis Ottoni huic filia tribuuntur.

II. Prima *virtutis tirocinia* sub patre, cum ex Calabria & Apulia Græcos & Saracenos profligaret, edidit. Mox autem auspiciatus à morte ejusdem, anno nimirum *LXXIII.* imperium, adversarium, post *Ragineri filios* in Hannonia rebelles, patrualem, *Henricum* Bavariæ Ducem, habuit. Is, ab Episcopo Frisingensi unctione sacra Ratisbonæ Cæsar inauguratus, fœdere Danos, Polonos, & Bohemos junxerat sibi. Sed, convictus primò jure & rationibus in comitiis Altstetensibus, postea armis subactus, Imperium Ottoni patrueli cessit, Bavariæque simul Ducatu excidit, quem Ottoni, fratris Ludolphi filio, Duci Sueviæ, Imperator dedit. Cumque tertium rebellaret, exilio ipse & filius multati sunt. *Fabricius.* Inde in eos movit, qui cum Henrico, ad Imperium adspirante, senserant: & *Haraldum* quidem, Daniæ regem, prælio superatum, tributarium fecit, filio ejus obside accepto; Bohemorum autem Principi, *Boleslao* debellato provincias diripuit, & *Miescum* Polonum ad pacem petendam adegit. *Avent. Spangenb.* Meminit & alterius belli *Cranzius*, ab Ottone II. contra *Udalricum*, Bohemiæ Ducem, gesti, quod ipso eventu rarum & memorabile est. Hujus filius *Bis-*
C
tislaus

tislaus filiam quandã Imperatoris, *Jutham* nomine, ex Monasterio Ratisbonensi rapuerat. Raptum ergo filia ulturus, pater latè omnia in Bohemia ferro & igne populatur. Iamq; intra teli jactum stabant, mox congressuri, duo exercitus. Tum ergo Iutha, causa caputque belli hujus, crinibus sparsis, scissaque unguibus facie, inter primas acies profiliens, evocatum ad singulare alloquium, patrem precibus & lachrymis, ne serperet armorum furor, flexit: paremque facinoris, non tam ex malitia, quam amoris incendio admissi, veniam mox ipse quoque in genua prolapsus juvenis, Iuthæ maritus, impetravit. Fertur hæc ipsa Iutha, seu Iuditha, duobus præterea regibus, nempe *Miesconi* Polonorum, & *Petro* Hungarorum nupsisse: atque ita tres regum thalamos intrasse. *Chron. Pomarii. Trithemius.*

III. Lotharingiam deinde, Imperii provinciam, armis sibi vendicanti, *Lothario*, Franciæ Regi, se opposuit; nec infeliciter. Assertam enim Carolo, Lotharii hujus fratri, dono dedit eã lege, ut, tanquam beneficiarius Imperii, in morem feudi provinciam possideret. Tulit iniquè istud Lotharius: ac proinde Imperatorem paulo securiùs, dimissis jam copiis, Aquisgranì morantem, cumque conjugè prandio assidentem, repentinã urbis expugnatione perterret, oppressurus eundem indubiè, nisi fugã sibi consulisset. Et triduanæ quidem hostis direptioni urbs tum illa patuit, postquam prandium Cæsaris rex absumpisset. Sed, pro vindicanda injuria collecto mox, ut potuit, exercitu, Cæsar Lotharium insequitur, agrumque Gallicum ad usque Parisiorum suburbia, quæ cremat, de prædatur, vastatque; non sine mutuo tamen suorum dispendio, quos sub reditum partim Axonæ fluminis inundatio, vadi nescios, absorpsit: partim hærentes tergo copiæ acciderunt. In eam nihilo minus legem postea Rhemis concordia sancita est, ut Lotharingia, Germaniæ copulata, Imperii beneficium maneret; nisi quod tractuum quorundam avulsione minueretur, quos Episcopis Coloniensi & Leodiensi Otto tribuit.

IV. Novam porro belli materiam ei *Basilius & Constantinus*, *Graci Imperatores*, fratres *Theophania*, conjugis suæ, præbuerunt, qui, conducto Saracenorum exercitu, Calabriam & Apuliam, Theophaniæ dotalitias, cum domi bellicis negotiis Otto distineretur, invaserant. Cum ergo &, spreto Leonis decreto, interea Romani ad
lubidi-

lubidinem creandorum sine auctoritate Imperatoris Pontificum rediissent, & bene quondam à Patre ordinatæ, res Italicæ turbari non parum ab Italis cœpissent: dilatam hæcenus eò expeditionem anno seculi *LXXX. mo* cum Augustæ, Principumque, quæ Ecclesiasticorum, quæ Secularium, splendido comitatu, copiis ingentibus instructus, suscipit: Romamque profectus, ante omnia vindicandas, *exemplo Patris monitus*, tot tantasque defectiones statuit. Qui ergo aut, celebrandi adventus sui causa, Romam confluxerant; aut iussi convocatique ab eo comparuerant, Principes, ac legatos civitatum omnes ad *magnificum*, quod in *Vaticano* pararat, *epulum* invitat. Ut cuncti accubere, præco, nequis ad auditâ, visave, vocem mittere, aut sede sua movere se vellet, sub pœna capitis edicit: ibique extemplo convivæ omnes, intromissis armatorum catervis, ex composito circumveniuntur. Tum verò, trepidantibus ad tale spectaculum singulis, turbatorum ordine recitata nomina, tristibusque de illis pronuntiatis sententiis, inspectantibus cæteris, ultimum supplicium sumtum. Sic à fuso sanguine ad vina datus reditus, conviviumque mirâ comitate ac liberali invitatione celebratum. Ex eo inde Ottoni cognomen *Sanguinari* inditum.

V. Cui alterum mox, ut referam, successit. Etenim, recensito, auctoque Italarum auxiliis exercitu, postquam *Tarentum* jam expugnasset, haud exigua clade Saracenos, improvise fortè insultu obrutos, afficit: ut, multo etiam insolentior inde factus, miles contemnere hostem, & agere remissius occiperet. Sed Græci illi, ne Italiâ universa pellerentur, decernendum sibi prælio rati, ad *Basensellum* haud invitis etiam Cæsarianis dimicandi copiam faciunt. Primam aciem cum Itali sibi depoposcissent, non sustinere tamen hostis impetum, sed coniecti in fugam, exercitum omnem turbare. Germani, utcunque fugæ minus assueti, cum Imperatore tamen, valido præsidio nec opinantes nudati, proditique, cladem & ipsi, cædemque subiere, maximâ Illustriû parte simul occumbente. Nec fuga superstitibus servavit, æstu, fame, siti confectos. Imperator, abjectis ornamentis Imperatoriis & loricâ, ad mare abiit, naviculæque se committens, sub ignoto mercatoris habitu, piratas incidit; quorum manus, partim Græcæ linguæ beneficio, cum Germanus non crederetur;

tur; partim natatu & fugâ effugit. *Sigebertus* à Theophania uxore, & Theodorico, Metensi Episcopo, qui Rossani confederant, prælii exitum præstolantes, lytro ingente redemptum, atque ita inhiantibus pecuniæ prædonibus, cum parum attentè captivum suum servarent, oblato equo perniciosissimo elapsum esse refert. Uti hâc victoriâ Græci si voluissent, aut scivissent, Româ nullo tum negotio exuperassent. Sed curæ DEO, cordique, in isthoc rerum articulo Cæsarem vel maximè fuisse, liquidò patuit; qui Beneventanorum quidem urbem, à quibus fugæ factum fuerat initium, cremavit, prædæque militum exposuit: Saracenos autem altero mox certamine, postquam copias recollegisset, instaurassetque, aggressus, tantâ affecit clade, ut *Pallida Mors Saracenorum, Pestisve* diceretur. Huc illud sanguinolentum convivium, de quo paullo antè, quidam trahunt, quasi & Romanis præpropere cum Beneventanis è prælio fugâ sic fuerit luenda.

V I. Per ejus absentiam *Slavi* interea, vel *Heneti*, cum, irumpentes in Germaniam, Episcopatus hinc inde miserè infestassent, atque adflixissent, repressi sunt denique, atque à Saxonibus & Thuringis, clade triginta millium & amplius, deleti. *Fabr.* Ipse Imperator victoriæ Saracenorum non diu superstes fuit. Quippe telo venenato, in ultimo cum iisdem congressu, faucibus, cum & suorum, quam antè fuerat perpeffus, cladem ingentem, & uxoris Theophaniæ, quæ Germanorum cladi isti, à suæ gentis hominibus illatæ, haud parum insultarat, *Πιχαιραξωνια* ægerrimè ferret, accedente diarrhœa (quibus alii medicatam potionem, ob imperium ejus nimis asperum, addunt) anno seculi *LXXXIII. ætatis XXIIX. imperii X.* expiravit placidè, Ottone filio in successorem designato. Sepulturam Romæ in D. Petri atrio habet, impositâ sepulchro statua Salvatoris, benedicens introeuntibus aut exeuntibus. *Mutius.* Bona sua moriens quadrifariâ legavit, Ecclesiis, pauperibus, cognatis, & Ministris. *Chron. Martini.*

VII. Primum ajunt, Episcopatibus ac Monasteriis temporalem hinc inde, quam vocant, jurisdictionem tribuisse, Prælatisque Duces, quasi beneficiarios, subjecisse. Cœnobium Memlebenum, quod Monialium fuerat hæctenus, Monachis concessit. Episcopo autem Paderbornensi crucem auream donavit, cum hac inscriptione:

Auri

Auri sexcentas crux hæc habet aurea libras.

Justitiæ aliquem rigorem illud arguit, quod Geronem Comitem cum Waldone monomachia commiserit; in qua cum ambo interiissent, decollari Geronem etiam demortuum iussit. Cujus tamen cadaver filia, Alslebiensi id Comitatu, totaque hæreditate redimenti, inhumandum tradidit. Accepta quoque ei Juris Saxonicæ confirmatio fertur, cujus exercendi causa diversa hinc inde Dicafteria constituit.

IV. OTTO III.

I. Annos vix XI. natus fuit Otto, cum, patre Romæ decumbente, auream à Benedicto VII. Papa coronam accepit. *Chron. Martin.* Unde *Puerum* cognomento Itali per contemptum appellavere. Is autem sapientiâ, rebusque præclarè gerendis, id effecit, ut altero cognomine *Mirabilia mundi*, seu, quod æquipolenter in *Historia Vniversali* Christ. Adam. Rupertus *cap. 18.* ponit, Miraculosus diceretur. Cujus nominis ætiologiam tamen Wilh. Stratemannus in *Theatro Historico, Exitu 8.* ab ancipite, & ambigua fortuna arcessit. Eum in literis Gilbertus, juxta alios Gerebertus, haud vulgariter erudit; quem Gilbertum Pontificem dein, *Sylvestri II.* nomine, Imperator, discipulus longe gratissimus, renunciavit. Linguam Græcam à matre Græca, quasi cum lacte ejus, hausit; ut non immeritò *cum Germanica fortitudine Græcam prudentiam conjunxisse* existimetur. Sed & cura ei atque institutio cum Coloniensis, tum Moguntini Episcopi, tutorum, haud parum profuit. Episcopum hunc Moguntinum, cui *Willegis* nomen, plaustrario natum, Præfulum istorum insignibus rotam intulisse, atque hinc inde per conclavia hanc sui commonefactionem scripsisse ajunt: *Willegis, Willegis, memento, unde veneris.*

II. Et ætatis respectu, & quod matrem Græcam exosi quidam Proceres essent, *imperii* mox *emulos* invenit. Præter *Crescentium*, al. Crescentem, Cos. Romanum, qui recuperare Italis, atque ad se traducere Imperii axioma studuit, de quo mox; in Gallia *Lotharius*, etiam ob ereptam sibi ab Ottone II. Lotharingiam

giam adhuc iratus, spe dignitatis Imperatoriæ arma corripuit; quæ vero in fœdus cum Cæsare amicum mox desiere. Inprimis autem in Germania patruus Ottonis magnus, *Henricus* Bavarus, tutelæ eum prætextu factiosè custodivit; jamque palam Quedlinburgi Imperatoris à Principibus proclamatus, etiam sororem Ottonis Adelheidem ad se abduxerat. Sed, qui parenti Ottoni II. fidem juraverant, Principes reliqui, Saxones præsertim, puerum Ottonem, Henrico extortum, & solenni corona, Aquisgrani insignitum, in Imperio confirmant. Henricus odio Ottonis Bohemos quidè excitavit, ut in Misniam irruerent. Fusi tamen bis Bohemi: & Henricus, cum Francofurti anno *LXXXVI.* supplex veniam peteret, etiam restituto sibi Baviaræ Ducatu, quo pater eum Otto II. pepulerat, in gratiam fuit receptus. *Funcc.* Dux quoque Bohemorum, *Miesco*, oblato inter alia munera camelo, tum primum in Germania viso, Imperatoris se clientelæ permisit. *Chron. Saxon.* Dithmarus, *lib. 4.* *Chron.* coætaneus Ottonis huic III. his verbis Cæsarem eum Quedlinburgi egisse scribit: *Henricus ei Bavarus ad mensam, Conradus Marchio ad Cameram, Hecil ad cellariam ministravit, Bernhardus Saxo equis præfuit.*

III. Ut ergo & Crescentii Romæ sopiret turbas, à *Johanne XVII.* Pont. invitatus eò venit. Johannem hunc Crescentius, arrogato sibi urbis imperio, in Hetruriam ejecerat. Inaudito autem Imperatoris in Italiam adventu, Crescentius, memor exemplorum, quæ superiores Cæsares Romæ statuissent, eum venerandum revocavit, pedum quoque dignatus osculo. Cum vero, antequam Romam Cæsar perveniret, Johannes iste decessisset, *Brunonem* ei, agnatum suum, Othonis I. pronepotem, nomineque mutato *Gregorium V.* dictum, substituit; à quo & diadema imponi sibi unâ cum Augusta passus est. Ita cum pacata satis Roma videretur; ubi tamen occultè adhuc dolor ingens gliscebatur, de utriusque fastigii, & Pontificii, & Imperatorii, potentia ad Germanos translata: voti causâ ædem Michaelis Archangeli, in Apuliæ monte Gargano sitam, visitavit, simulque terras istas sibi subjugavit. Vix autem Germaniam repetierat Otto, cum Crescentius, denuo furens, proque Cæsare se gerens, exagitato Gregorio,
Græ-

Græcum quendam, *Johannem XVIII.* Pontificem creat, seque cum Papa suo moli Adriani, quæ inde arx Crescentii dicta, includit. Extorris Gregorius opem implorat Cæsaris; qui, Romam *anno 1118.* redux, agnatum restituit; Johannem exoculatum, naribusque truncatum de Capitolio præcipitat; Crescentium autem, miserè item mutilatum, atque vili jumento flexâ retrorsum facie circumvectum, ad portam cum XII. aliis molitionum sociis suspendit.

Spangenberg. Petrus Damianus, auctor his temporibus proximus, à vulgo Romano Johannem Antipapam isthoc cum ludibrio per urbem circumductum, antequam portæ Cæsari aperirentur, scribit.

I V. Dicitur tum Otto, ipse improlis, utque æmulatoribus apicis Cæsarei obviam iret in posterum, auctore vel consentiente Gregorio Pontifice, *decretum* condidisse, ut eligendi jus Cæsaris exin penes solos Germanos esset. De hoc Chronicon Hirsavien-
se: *Gregorius V. congregata Synodo statuit, consentientibus Romanis & omni Clero, ut Imperium Romanum perpetuis apud Germanos futuris temporibus permaneret; ita ut Germania Principes per Ottonem III. deputati habeant jus & potestatem Imperatorem eligendi: quæ constitutio jam per annos DVI. usque ad me (verba sunt Trithemii Abbatis) in violabili stabilitate servata est.* Ne liquet tamen satis, an ad certas adeo Germanorum familias potestas ea eligendi Imperatoris fuerit restricta. Certum est, sub Othone demum IV. Electorum VII. mentionem apud legitimos Scriptores fieri. Certum & Fridericum I. Barbarossam, & Henricum, filium ejus, à cunctis Germaniæ Proceribus electos. Ut vero non sit absimile, à Friderico I. ad usque Friderici I. tempora demum, ipso usu potentiorum, per schismata præsertim & interregna, accedente paulatim consensu, vel concessione etiam unanimi, paucorum cœpisse id fieri, quod antehac fuerat omnium. Quæ res Ludovici dein Bavari, aut certè Caroli IV. sanctione disertius stabilimentum cepit. Videndus Heigius *in illustr. q. 3. & seq.* Pucerus *fol. 766.* Calvisius *in Opere Chronol.* Goldastus, & alii.

V. Sed & *Vandalos, Danosque*, quos ab Imperii finibus arceret, diversis temporibus habuit adversarios. Anno Seculi *1118.* sacram peregrinationem ad sepulchrum *S. Alberti* in Poloniam

niam suscipit, cuius, à Boruffis trucidati, Gnesnam ossa fuerant perlata. Ibi cum à Boleslao Duce magnificè prorsus esset habitus, regem eum creat, Archiepiscopalem simul Gnesnensem Ecclesiam statuens. Grati animi causa vicissim Imperatori rex novus Alberti brachium, argento eleganter inclusum, donavit. Cuspinianus *part. 2. lib. 3.* auctor est, Caroli M. tum monumentum quaesitum ab Ottone, ac apertum fuisse; deque corpore Caroli, quod aureo diademate redimitum, folioque insidens, Imperator offenderat, togam eum, & crucem auratam asportasse; ossa autem sepulchro condidisse. Quem ideo nocte secutà Carolus reprehenderit, orbitatis poenâ denuntiata. Cæterum nec prodigiorum vacua illa Seculi Decimi clausula fuit; ut quæ, post ingentem *terremotum, Cometam*, fulguris instar illabentem terris, eoque sensim evanescente, figuram serpentis, crescente capite, pedibusque cæruleis, exhibuit; pro notanda procul dubio eâ, quæ tum magis magisque orbi Christiano incumbibat, *antiqui Serpentis seductione*; eo præsertim Vicarium se Christi in terris perhibente, qui, pro lucrandis mundi summis honoribus, pacto singulari præstigiatori inferno fidem addixerat.

VI. Fuit hic *Sylvester II.* de quo antea; quo præsidente, dum novorum Romæ tumultuum causa Italiam petit Otto, & Ravennæ in honorem Alberti Monasterium fundat, à Romualdo Presbytero ad vitam monasticam amplectendam exstimulatur; quod ipsum quoque Imperator, ubi Româ Ravennam, compositis motibus, rediisset, promittit. Ei autem respondisse tum voce præfagâ Romualdus dicitur: *Si Romam iveris, Ravennam amplius non videbis.* Vaticinio minimè exterritus, cum Romam perrexisset Imperator, legesque tum Clero, tum Urbi, collapsa instauraturus, præscribit; odium omniû incurrit; quod urbs *libera* diceretur, & *regere, non regi nata.* Conspiratur ergo in ipsum, jamque magna exercitus ejus parte occisa, obsessus in Capitolio, capitis discrimen adit. Id ubi tum Marchio Brandenburgicus, *Hugo*, quem Thuscix Imperator præfecerat, cognovit, in urbem accelerat illico; &, arbitrum se inter Cæsarem & Romanos pollicitus, dum longiori sermone populum moratur, Cæsari, jam istius rei com-
monefa-

monefacto, elabendi ex carcere copiam facit: eumque mox ipse eosdem per cuniculos consequitur. Quod indignantibus deinceps Romanis, optimè se consuluisse iisdem respondit, averso ab urbe & paricidii dedecore, &, quod incurfuri ideo fuissent, gravissimo bello. Dress. fol. 431.

VII. Cæsar dum, illatas sibi Romanorum injurias vindicaturus, in Germaniam properat, sub ipsum ei reditum muneris loco à Crescentii vidua, cum qua familiariter vixerat, *chirothecæ* mittuntur, quas subdola amica, ægrè ferens, sperato se Imperatoris conjugio excidisse, veneno tinxerat. Illarum contactu pustulæ ex toto corpore prorumpentes, accepti vaticinii malè incuriosum, Imperatorem *anno MII. etatis XXX.º imperii XIX.* necant. Cranzius & Henricus Mutius *poculi* quoque *venenati* mentionem faciunt, quod fraude Italorum hauserit. Corpus exanime successor Henricus, comes itineris, Augustam Vindelicorum reportavit, ubi condita ejus intestina sunt, cadavere cætero Aquisgranum misso. Extat in templo Afræ Augustano hoc ejus Epitaphium:

Romani Imperii decus amplum, Tertius Otto

Ossa in Aquis Grani, hîc viscera clausa tenet.

Symboli vice hæc verba usurpavit: *Unita virtus valet; in quæ Reus-*
nerus:

Plus virtus unita valet: vis nescia vinci,

Si mens una, fides una sit, una manus.

Golzius hoc ei tribuit: *Facile singula franguntur jacula; conjuncta non item.*

VIII. De uxore adhuc pauca; quam non sterilem modo, sed & petulantissimæ libidinis habuit, *Mariam* nomine, ortu Aragoniam. Ea sub cubiculariæ prætextu, habituque, juvenem adultum diu foverat. Ubi constitit de hoc, coram convocatis ideo Principibus juvenem spoliari veste, & deprehensum cremari Cæsar jubet, veniâ quidem impræsentiarum adulteræ datâ. Sed quæ, nihil inde emendata, cum in Italia circa Mutinam Comitem quendam stupri intentati, ad quod frustra ipsum sollicitarat, apud maritum perperam detulisset, infontisque pœnam exigeret, hanc ipsa meritissimò tandem incurrit. Etenim Comes, ut pereundum sibi creduli Imperatoris ju-

D

ris ju-

ris iudicio vidit, innocentiae suae consciam uxorem reddit, utque testari hanc animo imperterrito apud Imperatorem, se mortuo, velit, modis omnibus obtestatur. se quidem vel millies ante occubiturum, quam prodidisse immane Imperatoris probrum diceretur. Vix resertum manu carnificis viri caput fuit, cum, deosculata illud, quam potuit, diligentiam ablatum recondidit. ubi lacte quoque mutatum cruorem haud obscure iniquitatem supplicii evicisse, Caesaremque consternasse animo, ajunt. Conventu deinde ad Roncalias instituto, quo die jus viduis dicebatur, mulier, progressa in medium, de occiso injuste marito, Imperatorem ex lege ad supplicium postulavit. Quam voce auditam mirabundus Otto: *At tu quonam pacto, inquit, viri tui innocentiam comprobabis?* Cui illa, *Candenti laminam*, inquit: atque mox, inspectantibus cunctis, allatum jussu Ottonis ferrum ignitum impunè tractavit. Ea re Otto confusus, se quidem poenam dignum fateri: verum ad subeundam eam spatium postulare. Tum mulier, tribus vadimoniis dilatis, *Atqui, inquit, ego supplicio regi me contenta sum, cujus nefariam calumniam maritus meus est oppressus.* Otto muliere collaudata, reginam igne cremari jussit; mulierem vero propter dilata sibi vadimonia, quatuor in Etruria castris donavit. Caspar. Hedio in *Hist. Eccles.*

V. HENRICUS II. SANCTUS, item CLAUDUS.

I. Cognomen ei *primum* pietas, & collata in Ecclesiasticos beneficia pepererunt. Ut enim Cuspinianus: *Non minus vita sanctorum monia, quam fortibus gestis insignis fuit: quaeque ceteri Reges gladiis, hic pietate, religione, ac bonis virtutibus peregit; & magis precibus apud DEVM, quam armis triumphavit.* Alterum ei cognomen casus dedit, quod, cum in bello Italico Papiam per tumultum obsidetur, de muro se praecipitans, femur luxarit. Alii laesum tum pedem ajunt, cum, à Græcis & Saracenis captus, elusis custodibus de contignatione superiori profiluit. Fabula Pontificia de *contactu Angeli*, unde, Jacobi instar, claudicare Henricus coeperit, vix digna relatu est. Refertur tamen à Naclero, *vol. 2. gener. 34.* Helmoldus & Schede-

Schedelius eum *Pium Humilemque* agnominant. Sane, uti ejus ex *Victore* Prosopographia habet, ob vite innocentiam, & insignia miracula post mortem in *Divorum catalogo* adscriptus est. Quibusdam & *Monachorum pater*, à propensissimo in ipsos affectu, dictus fuit; uti aliis *Hungarorum Apostolus*; quod auctor nempe iis conversionis ad fidem Christi extitisset. Itali inter Henricos *Primum* eum numerant; quippe Henricum Aucupem, aliàs *Primum*, catalogo Imperatorum expungunt.

I. L. Quanquam autem patriâ hic Imperator *Bavarus* fuit, sanguine tamen fuit *Saxo*; patre natus Henrico Hezelone, avo Henrico Rixoso, Ottonis Magni fratre; à quo *Bavariæ Ducatum* acceperat. quam genealogiam tamè disputant quidã. Literis excultus humanioribus in *Collegio Hildesheimensi* fuit; quod non parum postea locupletavit, & amplificavit. Emblematis loco habet: *Ne quid nimis*, Item: *Nihil impense ames, ut in nullo contristeris*. Conjugem sociavit quidem sibi *Cunigundam*, Sigefridi Palatini ad *Rhenum* filiam: sed cum ea ex compacto castitatem ad mortem usque fovit ac servavit. quod in dubium tamen *Johannes Cluverus* in *Epit.* vocat; cum nullam ejus rei mentionem *Dithmarus*, Henrici coætaneus, sat curiosus cæteroquin etiam somniorum monasticorum annotator, injiciat. Verba Imperatoris, quibus jamjam moriturus propinquis convocatis *Cunigundam* tradidit, consignata passim leguntur; hæc nempe: *Recipite vestram, quam mihi tradidistis, virginem*. Legitur & hoc apud *Compilatorem veterem*, & *Mutium* de casta hæc Imperatrice miraculum. Incusata apud *Cæsarem* maritum fuerat adulterii. Hoc ergo cum uxori is exprobraret, diem constituit ipsa solennis testimonii, de pudicitia sua ultrò edendi. Cujus autem? Convenerant de jussu Imperatoris non pauci Principes, in quorum oculis, die constituto, vomeres candentes septem manu illæsa flammis exemisse, nec portasse tantū, sed calcasse etiam nudis pedibus dicitur. *Histor. Bambergensis.*

III. Hæc ipsa *Historia Bambergensis cent. 11. fol. 674. visum* Henrici commemorat, quod habuisse per somnum *Ratisbonæ* in templo ad sepulchrum *Wolfgangi*, quasi quoddam Imperii augurium, dicitur. Jussus enim respectare ad parietem, scripturam invenit, monentem, ut post sextiduum eventura adverteret.

Mortem ergo ominatus, faciendis eleemosynis, atque aliâ viâ, huc se præparavit. Sed tandem *dies* isthoc numero *annuos* significatos sibi comperit, quibus elapsis ad Cæsarianæ dignitatis fastigium evehendus esset. Equidem nec sine dissidiis electio, nec sine invidia, turbisq;, imperiûm omne fuit. Regni sane insignia ab *Heriberto*, Præsule Coloniensi, ut quæ jure hæreditario, tum electionis, ad se pertinerent, extorsit; ac *quibusdam*, ut *Sigebertus* inquit, *Principibus sibi conciliatis*, *Rex Germania lectus*, *sacram à Willegiso Archiepiscopo*, carpentarii, ut supra dictum, filio, *inunctionem accepit*. Quam impedire primùm *Eccardus*, Marchio Saxonix, *Ottonis Magni* ex *Ludolpho*, Sueviæ Duce, pronepos, enixe studuit. Et fuerat hic jam pro rege *Hildesix* exceptus; ut quem nec rerum gestarum auctoritas destituebat; nec exigua Saxonum suffragia juvabant. Sed desertus is à suis, & proscriptus, tandemque insidiis *Sigefridi*, *Northemii Comitis*, circumventus, periit. Inde *Hermannum*, Sueviæ Ducem, ac *Brunonem*, Episcopum Augustanum, fratrem germanum, inaugurationem quoquo modo impediētes, ac diadema sibi invidentes, sapientiâ suâ eò adegit, ut, culpam deprecanti, gratiam quærerent; quam & invenerunt. Mox & *Henricus*, Marchio Austriæ, cum *Ernesto* filio, *Bavariæ* inhians, bello *Henricum* est adortus. Sed & hi fusi; & filius quidem, à suspendio Principum intercessione vix liberatus, in exilium relegatur: Pater autem ad Bohemos fugit. Unde cum deprecatores ad Cæsarem mitteret, modico carcere punitus, gratiam impetrat.

IV. Tum vero potentem ac pertinacem inprimis adversarium nactus *Ardoinum* (al. *Arduinum*, item *Hardvigum*) *Lombardum*, *Eporædiæ* Marchionem, quem frequenti concilio *Italiæ* *Papiæ*, regem *Italiæ* creandum decreverant; cum ipse pacandæ interea *Germaniæ* incumberet: *Ottonem* Ducem valido cum exercitu adversus eum misit. Sed *Ottonem* *Italiæ* aditu, ad *Alpes* sese opponens eidem, *Ardoinus* exclusit. Igitur ipse paullo post *Imperator*, anno nimirum *MV*. secutus, *Alpibusque* superatis, *Ardoinum* bis cædit, & conversis ad se Principibus, *Papiam* usque penetrat. Ubi ab *Archiantistite Arnolpho*, regni que primoribus in regale solium collocatur; non sine tumultu tamen *Ardoini* fautorum,

rum, quos suâ sibi dudum conniventia is conciliarat. Jam, occisâ Cæsaris custodiâ hi, palatioque expugnato, captivum Henricum tenebant; cum effractis portis, qui foris hæctenus fuerant, Germani in civitatem irrumpunt, cives trucidant, urbemque incendunt & diripiunt. Hic est ille tumultus, per quem, properans ad suos è carcere, Imperator lapsu improvise pedem luxavit. Papiâ digressus, Mediolanum petit; sed eam non intrat. Inde redux in Germaniam, novam bellorum undique sementim opprimit.

V. Postquam enim *Boleslao*, Bohemiæ Principe, fugato, fratrem ejus, *Jarimirum* reduxisset: *Balduinum*, Comitem Flandriæ, Lotharingiâ arcet. Hanc, Duci Arduennæ, *Godefrido*, post mortem Ottonis, qui ultimus ex stirpe Caroli M. masculâ eam tenuerat, donarat. Ægrè id tulit Balduinus: ac proinde armis patrum Godefridum prosequabatur. Sed Cæsar, hunc tutatus, anno seculi VI. Flandrum coercuit, pauloque post, receptum in fidem, majoribus etiam honoribus auxit. Eo anno & *Polonos*, qui ad Albim usque vastarant Imperium, ad pacem petendam adegit. Mox *Henetos*, ad vomitum, & idola reverbos, armis domat, vastatosque ab iisdem Episcopatus, Mersburgensem, Misnensem, & Magdeburgensem, aliosq; instaurat, & novis donationibus auget. Deinceps & *Cunigundæ* fratres, *Henricum*, Bavariæ Ducem, & *Theodoricum*, Metensem Episcopum, ex hac causa invenit hostes, quod, alias inter pecunias, etiam dotem uxoris in sacrificulos ignavos, atque inprimis ad locupletandum *Bamberge* Episcopatum insumisset. Hunc nempe Episcopatum, extincto sine mascula prole Reinholdo, Comite Babebergense, vel Bambergense, is primus, nequicquam contradicente Episcopo Wurburgio, fundavit, tamque splendidè exornavit ac ditavit, ut non exemptus tantum ab Archiepiscopali inspectione esset; sed etiam præcipuos Germaniæ Principes, ipsosque adeo Electores feudatarios hujus Episcopi, & vasallos, Imperator faceret. Suntque duo primaria urbis templa anno MXI. per Patriarcham Aquileiensem in præsentia XXX. Præfulum dedicata, alterumque D. Archangelo, alterum D. Benedicto consecratum. Sed & hosce pacavit hostes, acieque victis ignovit. *Sigeb.*

V I. Anno seculi XIV. evocatus à Benedicto Papa, *Romanam* proficiscitur, ibidemque cum conjugē coronatur. Ardoinum tamen in gratiam recipere non vult, quod ita viribus exutum putaret, ut turbare nihil amplius posset. Hic autem, reverso in Germaniam Cæsare, Italiam denuo affligit. Annis sequentibus, partim cum Polonis, partim cum Bohemis, confligit denuo, quamquam utrinque non satis feliciter. Sed res ad pacem undique redierunt. Ad dedicandum autem Bambergensem Episcopatum ipse anno XIX. Papa Benedictus, rogante Cæsare, venit; cumque dono hunc à Cæsare accepisset, censum annuum eò, equum album cum phaleris, & centum argenti Marcas constituit. In dedicatione hac novi Episcopatus quidam accidisse ajunt illud, quod de *Babone*, Barone Abenspergensis, ejusque filiis notissimum legitur. quanquam alii Ratisbonæ rem contigisse narrant. Erant Baroni huic ex duabus legitimis uxoribus XXXII. filii, & VIII. filiae. Jussus autem venationi fortè cum paucis interesse, ipse quidem non nisi unicum adhibet ministrum: cæterum filios istos omnes cum singulis ministris simul in conspectum Cæsaris adducit. Rogatus porro de tanto comitum examine, cui pauci mandati essent, se quidem non nisi uno cum equite famuloque præsto esse, ait. *Cæteri autem, inquit, sunt tui, Imperator, famuli, filii mei, quos tua Majestati, in pace decus, in bello præsidium, exhibeo, dono, dedico, patriæ educatos. Sunt adolescentes solertes; spero te dignos, & reipubl. utiles futuros.* Appellatos benignè, filiosque nuncupatos, Cæsar adsciscit sibi, auctoresque familiarium illustrium futuros, dignitatibus, ac beneficiis ornat. *Beat. Rhen.*

VII. Tertium deinde anno XXII, Græcis Saracenorum auxilio Calabriam & Apuliam vastantibus, in Italiam tendit, partisque copiis hostem prosequitur; *Trojam*, Apuliæ urbem, expugnatam evertit, recuperatasque Apuliam & Calabriam tutandas hinc inde Normannis, quorum opera fuerat usus, committit. In reditu ex Italia *Robertum*, Galliæ Regem, adhibet in colloquium sibi de Ecclesiæ & Imperii emendatione; Papamque ideo Ticini convenire decernunt. Sed destinatum mors præpediit; quam anno seculi XXIV. ætatis LII. imperii XXII. mens. V. Grøningæ, secundum alios Bambergæ, obiit. Bambergæ sepulchrum habet. Elogium ei hoc tribuitur:

Magna

Magna fuit gentes bello frenasse superbas

Gloria : sed major fama , fuisse pius.

Studium pacis eo præ se tulit, quod primam mox in ejus ruptores
functionem Merseburgi capitis supplicio rogavit. Sororem *Giselam*
elocare in matrimonium regi Hungariæ Stephano non nisi, si Chri-
stianismum susciperet, voluit. quod ipse mox, & subditi fecerunt.
Thuringos à tributo antiquissimo *trecentorum porcorum, & pan-*
norum fere sexcentorum liberavit. De *Ernesto*, Sueviæ Duce, per
venationem feræ loco ab Alberone Comite transfosso, cui pœnæ
immunitatem mox ipse Dux moriens exoravit; uti & de *saltatione*
quadam, per cœmiterium villæ *Kolbete* in Saxonia, quindecim vî-
rorum, cum mulieribus, Festo Natalitio cœpta, & ex impreca-
tione Presbyteri in annum usque integrum durante, le-
gi alia veterum monumenta possunt.

I.

MAjeriani nominis non immemor
Vena licet perquam arida congratulor,
Quod vera gestis eloqui de pulpito:
Rogoque Numen, cuncta quod regit suo
Nutu, reducat ad Tuos Te sospitem
Lætumque, quo prodesse plurimis queas.

C. V. Wallenrods.

I I.

Sunt quos castra feri juvant Gradivi,
Ac mistus lituo sonus Tubarum,
Cæde & læthifera manus cruentæ.
Hunc certare mero cadis repletis,
Ad cantum citharæ pedes moventem,
Illum purpureis juvat labellis
Conjuxisse suæ labrum puellæ,
Hærentem niveis (malum) lacertis.

Sunt

Sunt qui remigio diem fatigant
Et noctem indociles carere sorte

Ampla: En porro citus manens aperto
Noctu sub Jove, trudit hinc apros &
Hinc fidis canibus, feritque telis
Venator levibus feras fugaces.

Ast, MEIERE, mihi colende amice,
Est menti melior T U Æ voluntas
Longè, qui placidâ sacræ Minervæ
Ardescis specie, illius palæstram
Et nunc ingrederis, soluta crebro ut
Pellas tela tuis; manu sagittas
Quas adversa jacet caterva, docta
Evites ratione: victor arte,
Non hinc marte redi: vigil sed hocce
Ultra perge, feres & omne punctum,
Victricique manu trophæa figes.
Tum sublimis honore parta summo,
Orbis fida ministra Fama docti,
Curru ad sydera T E vehet corusco.

*Hæc levia Amico suo
Singulariter colendo gratulabundus apposuit
D. von R.*

I I I.

DUm nunc in dubiam descendis, amice, palæstram,
Sit mihi fas jussu pauca monere tuo.
Anne magis laudem, aut præclaris gratuler ausis,
Pol mea stant dubio pectora nixa pede.
Non locus & tempus permittit utrumque. sed esto:
Et laudo & cæpto gratulor usque tuo.
Perfice quod cæptum est, nec Te labor iste gravabit,
Scandere Parnassi culmina perge sacri.

*fecit
Berndt von Arnimb/ Eques March.*

F I N I S.

1077

R I S

*gnificis, Admodum
Consultissimis, Variorum in Pa-
thodoxam meritorum pon-
nè Conspicuis,*

RO Pinferten / J. U. D. Se-
lectori in Supremo Appella-
niliis, Scabinatus, qui Lipsiæ
atriæ CONSULI:

rn / J. U. D. Supremæ Curia
s & Ducum Saxonix, nec non
Lipsiensis Assessori, Reip. Pa-

Lorenz von Adlershelm / Sere-
tori à Camera Consiliis, Sca-
st, Assessori, ut & Reipub. Pa-

HELMO KULEWEIN,

GERN, Reip. Patriæ Judici:
DELBERGER, in supremo
æfecto:

ICO Mayer / SS. Theol.

ERO, SS. Theol. Baccalau-
Thom. Pastori:

oribus, Patronis, & Affi-
um suspiciendis.

qu
po
stu
ge
&
qu
qu
bu
lis
rec
qu
co
ge
int
cur
qu
ma
Sax
tus
tur
Hi
TE
de
inf
nis
bu